

8. informace ředitele školy - 26. listopad 2018

Vážení rodiče, v minulém týdnu proběhly třídní schůzky. Objevilo se několik námětů, návrhů a považují za vhodné, aby některé odpovědi, vysvětlení, doporučení, ... zazněly takto veřejně a byly dostupné maximu zákonných zástupců.

První problém, kterému bych chtěl věnovat celý dnešní prostor je **infekční onemocnění – pedikulóza**. V jedné ze tříd zazněl názor, že v případě, kdy se podobně nemocné dítě ve škole objeví, měl by být takový žák vyloučen z kolektivu a zároveň zákonní zástupci by měli být opakovaně upozorňováni na svoji povinnost starat se o svého potomka a neohrožovat ostatní spolužáky.

V následujícím textu uvádím tiskovou zprávu HSHMP, legislativní úpravu danou občanským zákoníkem, školským zákonem a sdělení pro rodiče MŠMT.

Většina z následujícího textu se stane přílohou školního řádu naší školy.

TISKOVÁ ZPRÁVA

Hygienické stanice hlavního města Prahy

Pražské školáky trápí vši. Nejdůležitější je odpovědnost rodičů.

Průběžné poznatky Hygienické stanice hlavního města Prahy (dále jen „HSHMP“) z terénu stále více nasvědčují tomu, že začátek školního roku po návratu dětí z letních prázdnin již dávno není tím nejfrekventovanějším obdobím výskytu vši mezi dětmi v pražských mateřských a základních školách. Plodným obdobím pro parazita typu vši je totiž také právě probíhající zima, kdy děti nosí šály a čepice. Tyto zimní doplňky oděvu usnadňují přenos vši mezi dětmi. Ty se tak dnes ve školách a školkách mohou vyskytnout v podstatě kdykoliv během školního roku. Od roku 2012 není zákonná oznamovací povinnost hlásit výskyt vši orgánům ochrany veřejného zdraví, tj. místně příslušné hygienické stanici, v Praze pak Hygienické stanici hlavního města Prahy. K údajům o výskytu onemocnění pedikulóza způsobovaného vešmi ve školských zařízeních se přesto HSHMP dostává a to na základě desítek dotazů rodičů, škol či Pražanů. HSHMP proto v dané souvislosti apeluje především na rodiče, aby věnovali případnému výskytu vši u svých dětí mimořádnou pozornost a situaci v rodině v žádném případě nepodceňovali.

Co může udělat škola a rodiče?

Z odborného pohledu je **zavšivení považováno za infekční onemocnění „pediculosis“**, u kterého hrozí šíření v dětském kolektivu. Pedikulóza se projevuje nadměrným svěděním hlavy způsobeným bodáním a pohybem vši. Svědění nutí děti ke škrábání. I když veš není přenašečem žádných onemocnění, může samotné škrábání vést ke vzniku poškození pokožky a druhotné infekci.

Z důvodu ochrany zdraví v kolektivu a na základě příslušných ustanovení zákona č. 258/2000 Sb., o ochraně veřejného zdraví a o změně některých souvisejících zákonů, by školky a školy neměly zařazovat zavšivené děti do kolektivu. **Diagnostikovat onemocnění však může pouze lékař, nikoli zaměstnanci škol. Rodiče mají povinnost na tuto skutečnost upozornit.**

„Proto je z našeho pohledu důležitý apel na rodiče, aby u svých dětí prováděli pravidelné kontroly pokožky hlavy a při každém zaznamenaném výskytu vši vždy informovali dané školské zařízení, jak jejich ratolest chodí,“ říká šéf pražských hygieniků Jan Jarolímeck s tím, že jedině tak mohou být o výskytu vši v kolektivu informováni rodiče ostatních dětí v riziku.

Výskyt vajíček vši, tak zvaných **hnid**, ve vlasové části hlavy je varováním, že dítě bylo v kontaktu se zavšiveným jedincem. Ihned poté je proto důležité dítě **mechanickým stahováním** zbavit a neopomenout informovat školské zařízení.

Nutno podotknout, že povinnost nemůže být pouze na škole, ale je nutné zdůraznit povinnost rodičů starat se o své děti, která je dána platným právním řádem České republiky. **Děti s výskytem živých vši by proto rodiče měli nechat doma a zajistit jejich řádné odvšivení.**

Povinnost zástupce školského zařízení (pedagoga apod.), aby kontroloval děti, není dána žádným předpisem. Pokud pedagog uvidí u neklidného, nepozorného dítěte ve vlasech lezoucí vši či hnidy, je žádoucí, aby o této skutečnosti vždy informoval rodiče. Ti si dítě musí převzít a v rámci svých rodičovských povinností jej odvšivit. Důležité je rovněž zabránit dalšímu kontaktu dítěte s ostatními zdravými (nepostíženými) jedinci.

Pokud rodiče se školou nespolupracují a posílají své děti do školy neodvšivené, může ředitel školy, v souladu se školským zákonem, rodiče vyzvat, aby se osobně zúčastnili projednání závažných otázek týkajících se pobytu dítěte a žáka v předškolním a školním zařízení. Těto výzvy je zákonný zástupce povinen vyhovět. Pokud ani poté není spolupráce zákonných zástupců se školou adekvátní, má škola v krajním případě možnost takovou skutečnost oznámit orgánu péče o dítě, který disponuje určitými pravomocemi vyvinout na rodiče tlak, protože je jejich povinností se o nezletilé děti starat.

Jak vši odstraňovat?

Živé vši se odstraňují poměrně jednoduše, na vyčesání pomocí speciálního hřebínku, tzv. **všiváčku**, stačí několik minut. Vyčesávání je nutné provádět alespoň 5 minut, u dlouhých vlasů déle, a to od kořínků vlasů postupně z celého povrchu vlasaté části hlavy. V prvním týdnu nejlépe každý den.

Složitější je situace s odstraňováním hnid. Ty nelze vyčesat, musí se mechanicky odstraňovat, neboť hnidy jsou přilepeny ke kořenu vlasu. Osvědčenější způsob je ostříhání vlasů. Veš dětská totiž není schopna žít ve vlasech kratších 0,8 mm.

Řada rodičů využívá pomoci nejrůznějších chemických přípravků, které většinou zakoupí v lékárnách. Už dlouho se mluví o zvyšující se rezistenci vši na běžně dostupné prostředky. Všechny prostředky s insekticidní látkou, které jsou na trhu k dispozici, zahubí dospělé jedince. Účinnost těchto prostředků na hnidy je velmi sporná, i když výrobce deklaruje účinnost na všechna stadia zavšivení. Látky s přírodním účinkem mají schopnost hubení opět omezenou. Působí na dospělé jedince, většinou udušením. Proto o klasické rezistenci nelze podle našeho názoru hovořit.

Pro úspěšnou léčbu se většinou doporučuje kombinovat v časově postupně navazujících fázích přípravky na bázi insekticidních šamponů či vlasových vod a při aplikaci přípravků postupovat dle návodu výrobce. Důležité je zároveň denně hnidy mechanicky odstraňovat.

Legislativní úprava

zákon č. 89/2012 Sb., občanský zákoník

§ 858

Rodičovská odpovědnost zahrnuje **povinnosti a práva rodičů**, která spočívají v **péči o dítě**, zahrnující zejména péči **o jeho zdraví**, jeho tělesný, citový, rozumový a mravní vývoj, v ochraně dítěte, v udržování osobního styku s dítětem, v zajišťování jeho výchovy a vzdělání, v určení místa jeho bydliště, v jeho zastupování a spravování jeho jmění; vzniká narozením dítěte a zaniká, jakmile dítě nabude plné svéprávnosti. Trvání a rozsah rodičovské odpovědnosti může změnit jen soud.

zákon č. 561/2004 Sb., o předškolním, základním, středním, vyšším odborném a jiném vzdělávání (školský zákon)

§ 22 Povinnosti žáků, studentů a zákonných zástupců dětí a nezletilých žáků Odst. (3) Zákonní zástupci dětí a nezletilých žáků jsou povinni

a) zajistit, aby dítě a žák docházel řádně do školy nebo školského zařízení,

- b) na vyzvání ředitele školy nebo školského zařízení se osobně zúčastnit projednání závažných otázek týkajících se vzdělávání dítěte nebo žáka,
- c) informovat školu a školské zařízení o změně zdravotní způsobilosti, zdravotních obtížích dítěte nebo žáka nebo jiných závažných skutečnostech, které by mohly mít vliv na průběh vzdělávání,
- d) dokládat důvody nepřítomnosti dítěte a žáka ve vyučování v souladu s podmínkami stanovenými školním řádem,
- e) oznamovat škole a školskému zařízení údaje podle § 28 odst. 2 a 3 a další údaje, které jsou podstatné pro průběh vzdělávání nebo bezpečnost dítěte a žáka, a změny v těchto údajích.

Metodický pokyn Ministerstva školství, mládeže a tělovýchovy ČR – Sdělení pro rodiče k zajištění lepší informovanosti rodičů žáků v případě výskytu pedikulózy (vši dětské) z 15.6.2005

1. Co je veš dětská?

Veš dětská (pediculus capitis) je bezkřídlý hmyz, který žije pouze ve vlasech lidí, nejčastěji dětí ve věku 6-15 let. Bodá a sají krev. Délka jejich těla se pohybuje mezi 2-3,5mm. Vši mají 3 páry nohou, jsou opatřené silnými drápy, jimiž se pevně přidrží vlasů.

Samička klade vajíčka, zvaná hnidy, která přilepuje pevným tmelem na vlasy, těsně u pokožky.

Vajíčka vši (nazývaná hnidy) jsou ve srovnání s velikostí jejich těla poměrně velká, asi 0,8 mm dlouhá. Z hnid je již za 7 dní vylíhnou larvy vši, které začínají ihned bodat a sát krev.

Mezitím vlas trochu povyroste, ale prázdné vaječné obaly zůstávají pevně přilepeny a s vlasem postupně odrůstají. Jestliže je délka vlasu mezi přilepenou hnidou a pokožkou větší než 1 cm, jsou hnidy s největší pravděpodobností mrtvé, nebo již vylíhly.

Čerstvě vylíhly larvy vši jsou světle zbarvené a jen asi 1mm dlouhé, a proto se snadno přehlédnou. Než dospějí, třikrát se svlékají. Celý jejich vývoj proběhne za 17-25 dní., samičky se dožívají 3-5 týdnů a během života naklade každá z nich 50-150 vajíček. Larvy i dospělé vši sají krev nejméně 3x denně. Přítomnost vši ve vlasech se odborně nazývá pedikulóza

2. Jak se veš dětská projevuje a přenáší?

K přenosu vši dochází při těsném kontaktu s napadenou osobou, nejčastěji mezi příslušníky rodiny, mezi sourozenci, spolužáky ve škole nebo při letních a zimních rekreačních pobytech dětí.

Přítomnost vši se projevuje nadměrným svěděním hlavy. Někdy bývá nápadnějším příznakem lechtání, způsobené prolézáním vši mezi vlasy, nejčastěji po večerním ulehnutí do postele. Napadené děti bývají neklidné, trvale nevyspané a ve škole nepozorné.

Veš dětská v našich podmínkách nepřenáší žádné původce infekčních onemocnění ani nepůsobí jiné objektivní potíže. Zavšivenost je především problémem společenským, napadené děti se cítí nečisté, ponížené a vyloučené nejen ze společnosti svých vrstevníků, ale i dospělých.

3. Jak se lze vši dětské zbavit?

Spolehlivým důkazem zavšivenosti je nález živých vši při vyčesávání (nejlépe hustým hřebenem tzv. všiváčkem) nebo při prohlídkách vlasů. Hnidy se vyskytují nejčastěji ve vlasech za ušima.

Jediným možným preventivním opatřením proti vši dětské jsou časté prohlídky vlasů a v případě nálezů vši neodkladné odvšivení. Veš dětská vzdoruje všem běžným hygienickým úkonům, jako je běžné česání a mytí vlasů. K jejich odstranění je nutné používat přípravky k tomu určené.

K odvšivení lze zakoupit v lékárnách i bez lékařského předpisu spoustu přípravků proti vším.

4. Jak postupovat ve škole?

V případě výskytu pedikulózy (ale i u jiných infekčních onemocnění) ve škole je naprosto nezbytná spolupráce s rodiči (zákonnými zástupci) všech dětí. **Učitelé sami nemohou dětem hlavy plošně kontrolovat**, aby nerozšířili pedikulózu na další děti, ale mají informovat co nejdříve po zjištění nálezů jak rodiče daného dítěte, tak rodiče ostatních žáků.

Zbavit děti vši je povinnost rodičů, nikoliv školy a jejich pedagogických pracovníků. Při hromadném výskytu vši by měl být neprodleně informován místně příslušný orgán ochrany veřejného zdraví – krajská hygienická stanice.

! Pokud zákonný zástupce žáka nespolupracuje se školou, může jej ředitel školy, vyzvat, aby se osobně zúčastnil projednání závažných otázek týkajících se vzdělávání žáka (§22 odst. 3 písm. b) školského zákona) – této výzvě je zákonný zástupce žáka povinen vyhovět.

V případě žáků, které rodiče posílají opakovaně do kolektivu neodvšivené, lze doporučit, aby o této skutečnosti byl informován příslušný orgán sociální péče. Ten totiž může v takovém případě vyvinout na rodiče tlak, například pozastavení výplaty fakultativních dávek, zvýšené kontroly plnění povinností v péči o dítě apod. Pokud jde o sankce, lze na ně použít již zmíněné nepřiznání fakultativních sociálních dávek.

Žák má samozřejmě právo na vzdělávání podle školského zákona (§21 odst. 1 písm. a), ale zároveň je povinen dodržovat školní řád a předpisy a pokyny školy k ochraně zdraví a bezpečnosti, s nimiž byl žák seznámen. Škola není oprávněna stanovit, ke kterému konkrétnímu lékaři má být dítě posláno (zákonný zástupce dítěte má právo zvolit lékaře dle svého výběru).